

**Свети преподобни
Ромил Бдински**

† 1375 година
Чества се на 16 януари

Житие на св. преподобни Ромил Бдински

Родно място на преподобни Ромил е бил град Бдин (Видин). Майка му била българка, а баща му – грък. При св. Кръщение бил наречен Руско. Заможността на родителите и неговата даровитост му дали възможност да получи добро образование, с което възхищавал всички около себе си.

Когато пораснал, родителите му поискали да го задомят, но той избягал тайно от тях в столицата Търново и в манастира "Св. Богородица Пътеводителка" бил постриган за монах с името Роман. Неговото непрекословно послушание и благоговението му пред Бога, неговото мъдро смирение и любов към всички и най-вече към болните били известни на всички братя в търновската "Света Гора" и в местността "Устие", обитавани от множество монаси, та всички започнали да го наричат "Калороман" по гръцки или "Добрият Роман" по български.

Той чул, че великият подвижник на благодатното безмълвие (исихазъм) и богосъзерцание св. Григорий Синаит преминал да живее на българска земя в местността "Парория" ("пригранична" – на границата между България и Византия). Роман оставил всичко и дошъл тук, където бил приет добре и обучаван във високите добродетели на истинския духовен живот: получил дара на постоянната молитва, на постоянното вдъхновение, на постоянните покаяни сълзи, на боговдъхновеното поучение.

Турските нашествия, разбойническите нападения, смъртта на св. Григорий Синаит го заставили да се завърне във вътрешността на България, но жаждата за парорийното усамотение и безмълвие го върнали отново в Парория, гдето приел велика монашеска схима с името Ромил. После той заминал с ученика си Григорий (който написва житието му) за Атонска св. Гора, гдето в местността Мелания се подвизавал много време и събрал монашеско братство.

След злополучната за християните битка с турците при река Марица на 26 септември 1371 г. св. Ромил – като мнозина други – бил принуден да напусне Атон, да се пресели с учениците си в Авлона (близо до Драч), а оттам – в Раваница (Сърбия), в манастира "Св. Възнесение", гдето скоро и починал на 16 януари 1375 година.

© Жития на светиите. Синодално издателство, София, 1991 година, под редакцията на Партений, епископ Левкийски и архимандрит д-р Атанасий (Бончев).

Житие на преподобния и богоносен наш отец Ромил Бдински (Видински)

По изданието на П. А. Сырку, Житие преподобного Ромила, Санкт Петербург 1900.

Доблестният наш отец Ромил се роди в славния град Бдин (Видин), който е край голямата река Дунав и когото някои с право наричат “град на храната” заради изобилието на земни плодове. Родителите му бяха благочестиви и богобоязливи - баща му грък, а майка му българка. Не бяха много богати, но имаха достатъчно за своите нужди и за подаяние на бедните, както добрите християни имат обичай. След като родиха това дете, го нарекоха Руско в светото Кръщение, и го възпитаваха в наставления и поучения Господни. И понеже заедно с възрастта в него се изявяваше благодатта на Светия Дух в тънки въпроси и отговори, в божествени слова и човешки беседи, родителите му го предадоха на един учител да се учи на книга. Той се покоряваше на учителя, както подобава, и надмина всички деца, които преди него бяха влезли в училището. И не само ги надмина, но и ги учеше да избягват обичайните детски игри и неразумни събирания. Затова това дете старец Руско беше за чудо не само на своите връстници и съученици, но и на самия учител поради преждевременния разум и благоговейност.

Когато стигна във възраст, родителите не предвиждаха боголюбезното желание на неговото сърце, затова се съвещаваха помежду си да го оженят. Като му казаха своето намерение, той не само че не искаше да чуе за това, но веднага си науми да избяга от светския метеж и да прибегне към монашеския живот. И понеже родителите му се съветваха насила да го подчинят на своята воля, този вседушевен любител на нетленните вечни блага тайно от тях излезе от родния си край и стигна в Загорие¹, в град Търново, и се посели в манастира “Света Богородица Одигитрия”. Предстоятелят на обителта го разпита, както беше обичай, откъде е и защо е дошъл тука? Той отговори, че иска да бъде монах. Тогава предстоятелят го прие с радост, пострига косите на главата му и го преименува на Роман. От кроткия си разговор с него той като прозорливец разбра, че младият монах обладава съвършено послушание и благоговейност, затова веднага му връчи службата на църковното последование. А той добре изпълняваше службата си доста години и предстоятелят се радваше, като гледаше всеки ден хубавия ред в църквата, и добрите му навици и смирение, защото наистина преподобният беше смирен и на вид, и по обичай, и по нрав.

Край град Търново има една местност, именувана на местно наречие “Устие”, и един хълм в предградиято, наричан още от древност “Света Гора”, където живееха много монаси, а и досега живеят. С тези подвижници тоя страдалец съжителстваше и общуваше. А любовта към ближния кой повече от него я осъществи и докрай я усвои в материални и духовни подаяния, за да се радва повече, когато дава, отколкото когато получава? (Деян, 20:35) А което е още по-чудно, че бидейки и в притеснение много пъти като подвижник, никога не се отнесе небрежно към любовта, царица на добродетелите (Лествица гл. 30 т. 37), а се стараше като истински Божий раб най-вече любовта да изпълнява във всичко. Когато усетеше, че някой от жителите на оная Гора страда от много години, или че го измъчва някакъв недъг, той ловеше риба, сваряваше я, идваше безшумно през нощта до килията на болния, окачваше съдината пред вратата и бързо си отиваше. Жителят на килията като излизаше сутринта и

намираше окачената риба, чудеше се и си казваше: “Чия работа ще да е това?” И сам си отговаряше: “Това не е на никой друг работа, освен на чудния Добророман!”

Така преподобният вършеше добрини с веществени неща и потреби. А какъв беше в поученията и беседите си към единоправните си, а най-вече към новоначалните, словото не може да представи всичко. Обладваше дълбоко милосърдие, понеже беше приобщен към божественото. Не е възможно да се изрече и дарът му на умиление и много сълзи, нито беше възможно някой да се сравни с него в това отношение. Над него се изпълняваше словото на пророка: “Всяка нощ обливам леглото си, със сълзи измокрям постелката си” (Пс. 6:7) и още: “Сълзите ми бяха хляб за мене денем и нощем” (Пс. 41:4).

Предстоятелят се веселеше и се радваше на неговото послушание и ревност. А той се измъчваше в мислите си, понеже имаше желание да избяга от житейската мъгла и да се посели на пусто и отстранено от света място, като пустиннолюбива птица (Пс. 101:7). Тогава узна, че в местността Парория създаде обител един Божий човек, отец Григорий Синаит, който всеки ден зовеше душите с тръбата на своето слово и с примера на своя живот и ги поднасяше на Господа. Тогава той целият беше в размисъл да замине оттук и ако беше възможно, да вземе криле, да прелети въздуха и по-скоро да се намери там - дотолкова слухът и славата за оня свети отец уязви сърцето му! Оттогава Загорието имаше само тялото му, а душата му владееше Парорийската пустиня. Защото жадуваше и търсеше там да се доближи до Бога, както жаден елен за водни извори (Пс. 41:2). Но не му позволяваше любовта на предстоятеля, защото игуменът много обичаше добрия Роман и затова временно му правеше пречки. Обаче твърде много беше утвърдил в себе си мисълта за своето заминаване и не можа нищо друго да стори, а намери удобно време и откри на предстоятеля мисълта за своето заминаване. А той само като чу това, много се наскърби, защото искаше да го има при себе си неразлъчно през всичкото време на своя живот. Но размисли да не би и без неговата воля и благословение да замине, пусна го, като го благослови и се помоли за него, и го снабди достатъчно с всичко необходимо за път.

Той взе друг един брат, свой връстник и единомисленик, по име Иларион, и бързо стигна в Парорийската планинска пустиня. Като пристигнаха в обителта на великия отец, му поднесоха своя поклон и благоговение, както подобаваше. Той ги разпита откъде са и защо са дошли, а те му разказаха всичко за себе си и му известиха, че искат да му бъдат ученици. Великият старец ги прие с радост, и като узна с живеещата в него благодат силата и произволенията на всеки от тях, им даде подходяща служба: на Иларион, като по-немоощен, заповяда да изпълнява по-леки служби в обителта, а на по-силния Роман възложи по-тежки задачи. Великият отец тъкмо тогава строеше своята обител. И оттам можеше да се види как деятелят на послушанието Роман минава всички служби: свличаше трупи от планината, носеше дървета за зданието, камъни, вода, случваше се и вар да залива с вода, и служеше непрестанно в кухнята и фурната. Във всички тези служби се оказваше опитен работник. А на болните беше прислужник, както никой друг, защото заедно със службата даваше и здраве на болния. Затова от всички беше желан и любим поради неговото смирение и любов, за което и го нарекоха Добророман. Стараеше се с душа и тяло да изпълнява всичките служби с истинска любов и горещо желание, които възпита в себе си към оня велик светилник, Григорий Синаит, както е казано в божествената Лествица: “Колкото цъфти вярата в сърцето, толкова и тялото преуспява в службата”, и както казва Марк Подвижник: “Господ е скрит в

Своите заповеди, и които иска да Го намери, нека изпълнява заповедите Му, и когато ги изпълнява, Него Самия намира посред тях.”

Като завършиха с Божията помощ строежа на обителта, нейните обитатели почиваха в своите килии и се занимаваха с духовните си упражнения, както всекиму беше заповядал великият предстоятел Синаит. Но като виждаше, че добрият Роман, все още младее по плът, а особено по душа, като мъдър художник му възложи работа, подходяща за неговото настроение и разум.

Там имаше един престарял старец, с парализирано тяло, който гореше от ярост, поради което никой не можеше да му услужи или с нещо да го успокои. Виждайки това добрият пастир и познавайки любезното към болните служение на добрия Роман, му заповяда да прислужва на този болен старец. И тогава можеше да се види този нов Акакий, който доблестно търпи всички жестоки думи на болния старец, както Лествичникът е казал за истински покорния: “Пий всеки час чашата на поруганието и унижението като жива вода!” Но понеже старецът освен другите си болести имаше и развален стомах и не можеше да приема друга храна освен риба, какво направи онзи добър труженик? Тъй като умееше да лови риба още от детинство, нощем плетеше мрежи, а денем ловеше риба и така носеше полезна храна на оня старец. Лете риболовът беше удобен, но зимно време му беше много трудно да лови. Онова място е безмерно студено и водата от големия студ ставаше на лед, а снегът се задържаше до месец април. Тогава вировете замръзваха до край от големия студ и не му позволяваха обичайния риболов. Затова и двамата тогава биваха обзети от скръб - старецът поради лишението си от риба, а добрият служител - заради стареца, на когото прислужваше. Ето защо размисляше какво да направи и как ще може да улови риба. Преминаваше долчините, разриваше снега насам и натам, разбиваше леда с чук, и треперещ от големия мраз и тракайки със зъби, влизаше във вира, с нозе размътваше водата на дъното и караше рибата да излиза оттам заедно с размътената вода. И веднага поставяше сака и ловеше, измислил този наистина странен и чуден риболов. Така той полагаше душата за ближния си (Иоан 15:13)!

Но и още по-жесток подвиг на послушанието и търпението извърши този труженик и послушник на Христовите заповеди... По едно време парализираният старец му заповяда да отиде и да улови риба. Но му заповяда само определено време да употреби за риболов и бързо да се върне. Обаче добрият ловец намери богат риболов и продължи повече време от разрешеното. Като си дойде, старецът не го прие радостно, макар и да беше донесъл много риба, както никога преди, ами го отрупа с много обиди и укори, като знаеше неговото търпеливо и съкрушено настроение. Рибата внесе в килията, а ловеца остави във през цялата нощ. Тогава падна много сняг и покри страдалеца, та не беше възможно и да се види под снега. Сутринта разригнаха и го намериха под снега полумъртъв... Всичко това разказахме, за да стане ясно на незнаещите какво желание имаше той още от начало към всеки вид добродетел, а най-вече да се намира в послушание на свети и божествени мъже, “без което никой от страстните няма да види Господа” (Лествица гл. 4, т. 8). Но и великият Григорий Богослов писа да не се нарушава законът на послушанието, защото той държи всичко небесно и всичко земно. Затова и този преподобен, който добре знаеше каква е ползата от послушанието, се стараше като свършен в Бога да бъде истински причастник в благата, които се раждат от покорността.

И понеже оня немощен старец отиде при Господа, като върна на земята нейната пръст, а преди него - и великият светилник и общ пастир на тамошните подвижници, Григорий Синаит, тогава можеше да се види как Добророман плаче и ридае денонощно, понеже не можеше да търпи самовластно да постъпва така или иначе. Тъй като много беше загрижен за това, с цялата си душа потърси друг старец и намери един, който безмълвстваше далеч от обителта и на когото Иларион, спътникът му от Търново, се беше покорил още от начало. На него и той преклони глава, подчиняваше му се и му служеше от все душа както и на предишния. Но старецът беше безутешен, защото тогава по ония места имаше голям глад, така че в килията на стареца не се намираше нищо друго освен малко ръж, която варяха с вода и приемаха вместо всякаква друга храна. А и жестоки разбойници, които местните жители наричаха “хусари”, слагаха върху коремите на монасите нажежени железни и изземваха от тях оскъдните блага, каквито имаха, и си отиваха, като оставяха Божиите раби лишени и от тези крайно необходими потреби. Затова Добророман и Иларион взеха стареца, оставиха Парория и пак се завърнаха в Загорието, като се заселиха на един ден път от град Търново на мястото, наречено Мокри. Но там преподобният, който от всички беше наричан Добророман заради изключително добродетелния му живот, а най-вече заради смирението и любовта му, не знам как - дали по Божие внушение за по-голяма полза, или по бесовска завист - отпадна от послушанието на стареца и се засели някъде далеч в планинската пустиня. Обаче не подобава така просто и прибързано да укорим преподобния заради това негово отпадане, защото старецът имаше Иларион, който служеше и затова случката не беше много трагична.

Но подир известно време старецът, като много стар и изнемощял, излезе от този живот и отиде при Бога, Когото обичаше и желаше, както казва апостол Павел: “Желая да се освободя и да бъда с Христа” (Фил. 1:23). Това като узна този плачлив мъж, прибави сълзи към сълзите и стенания към стенанията. Уязвена от жилото на покаянието, душата му бе съкрушена и умилена. Прочее той стана, скоро стигна при гроба на стареца си, падна по лице върху гроба и с риданията си огласяваше въздуха наоколо, оплаквайки немоцта на своето малодушие. И ако отец Иларион не бе го усмирил с утешителни думи и не бе го вдигнал оттам, и той би пострадал също така, както оня лъв върху гроба на преподобния Герасим. Като се съвзе поради голямата утеха на отец Иларион, веднага падна пред неговите нозе, като му говореше с много сълзи така: “Понеже престъпих заповедта и се отлъчих от съжителството на светия старец, отсега нататък на тебе ще се покорявам в Господа, както на него преди!” Но тъй като Иларион го познаваше за по-добър от себе си в добродетелите, не желаше да го приеме. А смиреният Роман продължаваше така да му говори: “Няма да стана от земята, докато не приемеш да ти се покорявам в Господа!” Виждайки неговото голямо умиление, а заедно с това познавайки и неговото голямо смирение в Бога, прие го. И оттогава можеше да се види тоя велик постник в чина на новоначалните и във всяка служба като някакъв новопостриган юноша.

По това време узнаха, че Парорийската пустиня добре си съществува, тъй като българският цар Иван Александър с голям гняв е запретил на разбойниците и убийците да досаждат на Божиите раби и молитвеници за всички християни. Затова оставиха Загорието и пак се завърнаха в Парория, във възделената своя пустиня и отшелничество. Защото онова място беше такова, че самият му вид можете да предизвика умиление в добродетелните и боголюбиви души. Понеже местността на нашето пребиваване обикновено възвисява ума ни към боговидение, както например Илиевият Кармил (3Цар. 18:19), Иоановата пустиня (Мат.

3:1; Марк 1:4, Лука 1:80), Иисусовата планина (Мат. 26:30; Марк 14:26; Лука 22:39), в която Той имаше навика да се отстранява и всред мълчанието да пребъдва със Своя Отец. Скоро стигнаха в Парория, построиха си килия близко до обителта на великия Григорий Синаит и там се поселиха. Тогава и аз, окаяният, дойдох от Цариград и като разбрах тяхното изключително добродетелно житие, преклоних глава и се покорих в послушание на отец Иларион, на когото и преподобният се повинуваше. И понеже наближи великата Четиридесетница, вечерта в неделя, която се нарича Сиропустна, както е обичай на едномислените да се събират и заедно да вечерят, а после по желание се уединяват отделно един от друг, така направихме и ние и приготвихме някаква гозбица за утешение на тялото. След като бяхме сътрапезници на стареца, получихме заповед от него отделно и уединено всеки от нас да прекара първата седмица в килията си, а идващата събота на свети Теодор пак да се съберем при стареца и заедно с него да обядваме. И всичко стана така, както ни заповяда нашият наставник отец Иларион. В събота седяхме на трапезата и обядвахме, а на мене старецът заповяда да предлагам от каквото стане нужда. Добрият Роман не вкусваше никаква храна, а седеше като възхитен в изстъпление и умът му беше някъде въвн от него в съзерцание. И така внезапно стана от трапезата и цял разтърсен от плач отиде в килията си, защото дълго не го оставяше благодатта на изстъплението. След като изтече много време, старецът ми заповяда да изляза да го потърся; аз застанах до килията му и го слушах как плаче и риде, както когато жена погребее мъжа си или единородния си син. Мене ме досрамя да похлопам, а получил полза от такава благодарувана благодат, върнах се при стареца, изпълнен от почуда. Като ме видя ужасен, попита ме за причината на ужаса и аз отговорих: “Отче, ние вкусихме телесна храна, а той духовна!” Старецът се учуди, помълча малко и пак ме изпрати да го повикам, като каза: “Нека се възвеселим заедно!” Аз станах и скоро дойдох при килията му според заповедта на стареца и застанах въвн да слушам, и слушах риданията и воплите му поголеми от първите. Похлопах на вратата по заповедта на стареца, Роман излезе цял обожествен, със светнало лице, а бузите му мокри от теченето на многото сълзи. Доброплачливият Роман беше придобил някога отчасти благодатта на сълзите, но за многото му подвизи и за съвършеното му послушание, а и за продължителния пост на оная седмица дойде му сега това богато благодатно дарование на Светия Дух. И му беше подарен извор на сълзи. Като отри лицето си с ръка, отидохме при стареца, седнахме на трапезата и аз със стареца се докосвахме до предложените храни, за да подкрепим малко естеството си подир изминалата неделя на безутешно пребивание, но той съвсем никак. Защото беше преситен не с хляб, а от дара на сълзите и благодатта. Помоли стареца тогава да си направи килия на едно поприще от нас² близо до реката, за да лови риба и да носи на стареца, който също страдаше от стомах, както и горепоменатият.

Прекарвайки в такива подвизи този доброплачлив подвижник и наслаждавайки се с цяла душа на пустинното уединение, както желаше, прибави подвиг към подвизите си и придоби сълзи към сълзите си. Само един Бог знае какъв извор от сълзи изля този богоумиленик, като сам беседваше със Самия Бог, без никой да го смущава. Защото безмълвието ражда плача, както са ни научили божествените отци, и особено великият монашески вития Йоан Лествичник, който е казал, че плачът обновява кръщението и прави безгрешен кръстения. Какво имаше и да се говори за благодатта, с която Роман се сподоби от постоянно проливаните сълзи и от духовното утешение?! Нашият ум недоумява, нито пък езикът ни може да прибави към нашата повест неясното и неизвестното, но опитните

подвижници познават казаното от своя собствен опит, макар и ние да не смогваме да го представим с нашето слово. Делото му беше изрядно и богоугодно: ловеше риба и носеше на своя отец по Бога като немощен и разслабен, а сам си ядеше обичайната постна храна. Както мирно си прекарвахме там времето, скопелският (от “Скопелес” в Одринската област, бел.ред.) кефалия с писмо ни съобщи, че мюсюлманите щели да дойдат там на лов за дивеч: “Затова едно от двете трябва да направите: или да влезете в кулата и да съжителствате с тамошните монаси, или да напуснете онова място. Това ви съветвам, понеже мисля за вашето спасение и вашата полза.” Невъзможно е да се изрази с каква болка ни изпълни това съобщение и колко сълзи изтекоха от нашите очи, когато трябваше да напуснем нашата любима пустиня! Понеже не ни беше възможно да съжителстваме с монасите в кулата, тъй като имахме навика да живеем уединено, както знаят това опитните, тогава, без да щем, напуснахме Парория и се завърнахме в Загорието, намерихме нашите първи килии в Мокри и се поселихме в тях. Отец Иларион и аз с него на едно място, а богоумиленият преподобен Роман се настани на друго място, за да може без пречки да върши делото на плача, както казва божественият Йоан Лествичник, че уединението е родителка на плача със слово и божествен разум.” И колкото пъти ходих при него поради някаква нужда и по заповед на стареца, чувах го да стои вън от килията си, да риде и плаче, както погребалите своите мъртъвци.

Но пак напомняше за Парория, понеже беше истински пустиннолюбец, който по всякакъв начин се отърсваше от житейската мъгла. Малко време прекара с нас и пак остави Загорието и бързо стигна в Парория, като счете за нищо страха от мюсюлманите, защото заради оная пустиня пренебрегна телесните беди, както правеха мъчениците заради блаженството в небесата. Като стигна там и като навлезе навътре в планинската пустиня, си построи колиба, в която и се сподоби с великия ангелски образ (велика схима) и се преименува Ромил. В оная пустиня прекара пет години далеч от всякакво човешко общение, макар понякога против волята си да отиваше по необходимост в манастира на преподобния отец Синаит. И кой е способен да разкаже за потоците сълзи на неговите очи, както и за неговите борби и ужаси, които Божият раб получаваше от враждебните демони, както сам той ни разправяше, когато толкова време е прекарвал в усамотение, молейки се на Единия Бог денем и нощем? И казваше блаженият, че без Божията помощ никой от носещите тяло не може да се бори с демоните и да ги победи. И рече: “В началото, когато навлязох във вътрешната планинска пустиня, демоните ми правеха много привидения и страшилища, понеже искаха да ме уплашат и да ме прогонят оттам: някога показваха светила, някога гръмове и мълнии, някога голям шум като от движението на кораби, някога пък гласове и възклицания, подобни на нападенията при война. Но дори и стръмнините, и върховете на планините издаваха двойни гласове, та ми се струваше, че и самите дървета изпущаха гласове. Но аз се съпротивлявах в името на Господа Исуса (Пс. 117:10-12) и смятах техните устрашавания за детски играчки. И въпреки всичко това, се молах там да завърша живота си.”

Но по неизречените и непостижими съдби на Твореца Бога се случи да бъдат разорени и да запустеят онова монашеско място и славната обител на великия отец, Григорий Синаит. Мюсюлманите навлизаха в онази планина, както скопелският кефалия ни предупреди, много пъти обсаждаха кулата, обсипваха със стрели монасите и най-напред взеха товарните им животни. Затова монасите излязоха от онова място, като се разсеяха по разни места, и най-напред запалиха кулата, за да не се загнездят в нея богопротивниците. Тогава и преподобният

Ромил против волята си излезе от оная пустиня и пак се завърна в Загорието, където много далеч от града в пусто място си по-строи колиба и живееше там. Но общият враг на нашето спасение пося в сърцата на близо живеещите монаси завист към преподобния. В Загорието няма такива отдалечени пустини както в Парория: където и да се посели монахът, там все ще се намерят или други монаси, или пък мирски селища ще се окажат на близко разстояние. Кроткият и мирен Ромил като узна за тяхната завист, скоро излезе оттам и дойде в Света Гора, която в различни времена беше показала много предани раби на Бога Вседържителя и много души на тамошни жители настави към пътя на спасението. При него се стичаха мнозина, които живееха не само отшелнически, но и общежително, защото словото му имаше благодат, бидейки опитен в монашеските работи още от младини. И беше силен да привлече към пътя на спасението ония, които с вяра идваха при него. И много пъти му се случваше да изнемогва поради дългите разговори на монасите посетители. Но понеже искаше да живее безмълвно .и да беседва насаме с Бога, често прихождаше от място на място, като по такъв начин избягваше човешките метежи и човешката слава. И това правеше не поради незнание или униние, или леност, а както е казал Лествичникът: “Видях нещо, което ражда за монасите търпение, когато стоят на едно място. Обаче аз счетох за по-блажени ония, които се скитат заради Господа”, и на друго място: “Високолетящ орел е монахът, който не притежава нищо: сполети го скръб и той без никакво съжаление напуща онова място.” Виж как бе възприел прехождането от място на място, за да не се привързва с пристрастие към нещо от настоящето! След като промени много места на Света Гора, после дойде в близката до свещената Лавра местност, която по местно название още от начало се нарича Мелания (Черна), а всъщност изпълнена с действието на духовната светлина. По това време и самият аз, недостоеен за неговото съжителство, дойдох от Загорието и го заварих да гради килия за свое жилище, преклоних му главата си и му се покорих в послушание, защото го обичах от много време и бях привързан към него с любов в Господа.

Тогава имаше глад на онова място и нетърпимо притеснение за най-необходимото. Затова разпрати някои насам-натам по Света Гора да купят потребното, защото още не получавахме от свещената Лавра дажба, която се нарича “аделфато” (братско). Беше новодошъл на това място и мнозина не го знаеха, затова пратениците се завърнаха без резултат и с празни от търсените потреби ръце. Като видях това, аз се изпълних със срам и смущение, и казах: “Горко ми, отче, окаяния, в какво време дойдох при твое преподобие, когато си изпаднал в такава оскъдица за най-потребното, та и аз да стеснявам светиня ти!” Но той ми отговори със запрещение: “Горко на твоето неверие, окаяни! Аз вярвам на моя Господ Иисус Христос без никакво съмнение, че Той няма да ни остави без Своя промисъл за нашите телесни потребности!” Така изобличи моето маловерие, а Бог правеше според вярата на Своя раб и вярата се превръщаше в дело. Два дни минаха и той ме изпрати в манастира при един свой познат за някаква работа. Аз отидох, седнах в странноприемницата вън, за да чакам оновова, при когото бях изпратен. Но пристъпи към мене един бедняк, който ми говореше така: “Брате, както те гледам, сега ли си дошъл тук?” Като чу от мене, че се намирам в Мелания с някой си старец, каза ми пак: “Може би имате нужда от хляб?” Но аз като го гледах такъв бедняк, рекох му: “Откъде ще вземеш ти хляб, когато самият си беден и немощен?” А той ми отговори: “Аз дойдох да прося пресен хляб от един мой познат. Но сух хляб имам повече, отколкото ми трябва.” После отиде бързо и ми донесе голям чувал, пълен с хляб, който аз взех и бегом възлязох при преподобния. Той, като видя и като узна, че съм го

взел от някакъв бедняк, вдигна ръце към небето и извика: “Слава Тебе, Боже наш, че не от богатите, а от бедните си ни показал Своята милост, за да изобличиш нашето малодушие!” По такъв един благоприятен повод ме наставляваше като баща и изобличаваше моето маловерие и скъперничество. А сам той имаше голяма вяра в Бога и на всички просеци отваряше обятията на милостинята, и не само на човеците, но и на животните, и на зверовете, и на птиците.

Ако някой монах искаше да си построи килия и търсеше някаква помощ от нас, идваше и го молеше да ми заповяда да отида и да помогна. Той го приемаше с радост и казваше: “Да, отче свети, аз ще го изпратя утре да ти помогне!” След като той си отиваше, заповядваше ми: “През тази нощ каквото имаш за ядене приготви повечко, защото Бог ни вика да помогнем на този отец, който си строи килия!” Аз бързо направих както ми заповяда. Сутринта вземахме хляб, вино и вариво, плодове и нещо сладко и отивахме заедно при поканилия ни. Тогава можеше да се види как преподобният Ромил работеше като някой младеж заедно с други, намерили се там дори до вечерта.

Веднъж светецът дойде в нашата обща килия да ядем заедно, понеже всеки от нас ядеше и пиеше насаме в килията си с изключение на някои определени дни, както е обичай сред монасите. Но някакъв чужд монах дойде и започна да сече дърва близо до нашата килия; аз излязох и яростно и несдържано рекох: “Брате, кой си ти, та смееш да сечеш дърва близо до нашата килия?” А той като чужденец и бедняк, защото бедността смирява човека, с най-кротък глас ми рече: “Отче, прости ми, защото съм чужденец и не знаех, че има килия тук!” Светецът чу това и ми рече: “Покани го вътре!” Когато той влезе, заповяда ми да му дам да яде, и като избра най-кротки думи като предан ученик на кроткия и мирен Христос, рече му: “Откъде си, брате?” Той отговори: “От Трапезунд съм, сега съм дошъл на Света Гора.” Понеже узна от него всичко за него и че едва може да си изкара насъщния хляб, рече ми веднага: “Каквото имаш в килията си, раздели го на две части и дай половината на този беден наш брат в Господа!” Аз му възразих с моето плътско мъдруване: “Отче, та ние сме много и повече от него имаме нужда.” Но той строго ме погледна и рече: “Не помниш ли какво съм ти казал? Ако имаш вяра, никога няма да свърши потребното!”

Като завършихме килията, влязохме в нея и започнахме нашите редовни духовни занимания. Но веднага ни обзе смут, защото, както пчелите имат обичай да летят по злачните и росни поля, за да събират мед, така и монасите на Света Гора бозаеха божествените и действени слова, които излизаха от устата му. И както магнитът привлича към себе си желязото, така и неговата сладка беседа - душите на неговите посетители. Затова в резултат се получаваше голяма печалба и полза за учещите се от него, защото, ако някой имаше в душата си някаква страст, веднага се изцерьваше, след като се насладеше на един разговор с него. Виждах скръбни някой от посетителите, или жестоки, или сухи, страдащи от човеци или демони, но поради сладостта на неговото радващо поучение всички се връщаха у дома си със светло лице и весела душа. Заслужава си да присъединим към тази наша повест и част от неговото поучение за полза на читателите.

“Братя и отци, нека запазим съвестта си чиста към нашия ближен и сърцето чисто от скверни помисли, които обикновено оскверняват горката ни душа! Но ние не можем да придобием това, ако не благоустроим тричастността на душата според богосъздаденото естество: гняв, желание и помисъл. Премъдрият и преблаг Господ това положи за ограда и пазител на човешката душа, та човекът, като се държи за тях и по естество, и по воля Божия,

да премине живота си смирено и безстрастно, както нашите свети отци ни проповядваха за наше поучение и още повече за нашата дейност: гневът ти да бъде насочен само срещу змията, сиреч дявола, заради когото си отпаднал (Бит. 3:1-6); всичкото ти желание да се устреми само към Бога и към нищо друго от видимите изкушения; помисълът ти да началства над всичко и по-лошото да не отвлича по-доброто! Когато въоръжим гнева си против духовните врагове, сиреч против демоните, страстите и противниците на нашето душевно спасение, тогава и естественото ще задържим, и Бога ще можем да обичаме от все душа, и ближния си като себе си, както ни учат свещените Евангелия (Мат. 22:37-39; Марк. 12:30-31; Лука 10:27). Но ние се гневим на нашите братя, когато свойството на нашия разум се вдигне против естеството, и когато ни завладее някакво земно желание - сластолюбие, славолубие, сребролюбие, отдето ще дойдат яростта и гневът, злопаметството и клеветата, препирнята и завистта към ближния и в края на завистта - убийството. Когато пък съдържаме желанието си според естеството, както ни е дадено от Бога, тогава желаем вечните блага, които “око не е виждало, ухо не е чувало и... на ум не е идвало” на страстния и плътски човек, които Бог е приготвил за ония, които Го обичат (1Кор. 2:9), и заради които със сладост търпим всеки телесен и душевен труд, като усиляваме добродетелите: пост, бдение, непрестанна молитва, нестяжание, телесна чистота или просто казано - всичко вършим за спасението на душата и денонощно се трудим. Освен всичко това никакво добро не може да се извърши в нас. Премъдрият в богословието свети Максим е рекъл, че не е възможно злото да се промени без сърдечно съкрушение. А сърцето го съкрушава тричастното въздържание от сън, храна и телесен покой. Но когато същото това наше желание се надигне скотски против естеството, тогава заставаме близко до безсловесните, както казва Писанието: “И човекът, който е на почит, не разбра това, а се причисли към животните и се уподоби на тях!” (Пс. 48:13, 21, слав.)

“Ето защо оттук се явява желанието за земни и тленни неща: храна и слава, злато и сребро и родената от тях нечистота, заради които и се гневим на човеците, и злото помним непростително, и грешим непрестанно. Понеже помисълът - словесното начало в нас - е поставен да началства над всичко, ако запази дадената му от Бога благодат, човекът нарежда живота си по Негов образ и подобие, като винаги мисли доброто, пее със събран ум, моли се с безметежен дух и волево пребъдва в Господния закон ден и нощ (Пс. 1:2), и за всеки човек мисли благочестиво. Ако обаче той се отклони от добрия път, какво повече трябва да говорим? Той ще се изпълни с многословие и клевета, сквернословие и гняв, хулене и всички греховни деяния. Заради този помисъл и нечувствие ще овладее човека, и без да усеща това той, ще продължава да си мисли, че шества безпогрешно.”

“Но дръж тази тричастност според естеството, както се каза, като пазиш съвестта си цяла и здрава, която и ще ти показва доброто и злото, тя е естественият закон, даден на човека отначало, и ще те съветва доброто да държиш, а злото да отбягваш. Поради това, като словесни и самовластни, ще бъдем увенчани за добрите дела, а за злите справедливо ще бъдем осъдени. Но ако още от началото отхвърлим дяволските атаки, макар и смущавани от тях, няма да бъдем осъдени, а напротив - ще получим от Бога награда за добродетелта. Ако ли още от първото нападение приемем неговите враждебни семена, веднага идваме в съчетание с него, от съчетание в съгласие, а от последното, стигайки вече до злодеяние, ще бъдем справедливо осъдени!”

Говореше им и това: “Когато отидете в килията на някой любим брат и намерите отворени вратите, не влизайте веднага, но първо похлопайте отвън, както е възприето, и влизайте само тогава, когато домовладиката заповяда. Като седнете, не въртете очи насам-натам и не разглеждайте какво има в килията (Свети Исаак Сирийн, Подвижнически слова, бел.ред.). Но като преклоните глава и очи надолу, разговаряйте с домовладиката за каквото сте дошли. И ако видите там книги, не ги взимайте за четене в присъствието или отсъствието на хазяина. Защото това е проява на невъзпитание и е против съвестта. И никога не отваряйте, но най-напред кажете на собственика, и ако той ви позволи, тогава отворете. И най-добре не желай да отвориш книгата, ако сам собственикът не ти каже. Ако твой приятел ти даде за пазене кесия със злато или сребро, да не се изкусиш да отвориш и да видиш какво има вътре. Това е проява на недобро възпитание. Ако ли бъде друг някакъв съсъд на някой брат, не влагай в него ръката си! Защото това е безумие и изгубване на благоговението, и е вреда за душата, от която ще дойде и да започнеш да крадеш. Ако намерите захвърлен в манастира някой съсъд на вашия ближен, или на пътя, или на пусто място, да не го задържате за вашите услуги, ами веднага го върнете на неговия собственик! Ако ли не, това ще ви се сметне като кражба в деня на съда!”

Веднъж моят отец ме изпрати при един старец да го помоля за някаква книга и да му я донеса. Аз отидох, взех книгата и тръгнах към нашата килия. Но уморен от пътя, седнах малко да си почина, разтворих книгата и веднага намерих главата, която моят отец искаше да прочете. Аз я прочетох, затворих книгата, донесох му я, а той я взе и я отвори. Оглеждаше насам-нататък, като искаше да намери оная глава, и не я намираше. Аз попитах: “Коя глава търсиш, отче, в тази книга?” Като узнах от него, че тъкмо оная е, която аз по пътя намерих и прочетох, рекох му: “Ако заповядаш, аз ще ти покажа което търсиш”. Той рече: “Покажи!” Аз взех книгата, намерих главата и му я показах. Тогава той ме погледна строго и ме попита: “Отде знаеш, че в тази книга има такава глава?” Прочее, като съзнах своето падение от самия вид на светия старец, паднах пред нозете му, просих прошка и изповядах, както бе. Тогава ме обсипа с укори, като казваше: “Окаянико, как си смял да отвориш моята килия и каса и да разгледаш какво има вътре? Излез си от мене! Аз не искам повече такъв ученик, който се доверява на своя помисъл, а не следва моята воля!” И се валях пред нозете му, и молех със сълзи за прошка, с каквато едва се сподобих, не без епитимия и покаяно правило.

Така промишляваше за ония, които бяха под негова ръка и по много начини им доставяше полза. И не само своите ученици, но и ако ученикът на друг някой старец бъде овладян от прекословие, или непослушание, или друга някоя страст и бъде изпратен при него за изправление, той му говореше такива думи:

“Брате мой възлюбени, това е апостолски път, по който ти шестуваш. И както апостолите имаха благоговение към Господа Бога Иисуса Христа, така и всеки от нас е длъжен да го има към своя духовен отец, щом веднъж сме се отрекли от своята воля, както Сам Господ ни е научил, като казал: “слязох от небето не за да върша Моята воля, а волята на Отца, който ме е пратил” (Иоан 6:38). Апостолите, като се научиха от Него, нищо не Му говореха против, нито спореха, нито се доверяваха на своята воля и на своите помисли, но се покоряваха на заповедта и разума на своя Учител. Затова справедливо слушаха от Него: “Дето съм аз, там ще бъде и Моят служител” (Иоан 12:26), и не ги излъга надеждата им. Затова смея да кажа, че и всеки от вас, който разумно търпи отсичането на своята воля и уязвяван от обидите и укорите на своя духовен отец, понася със смирение и самоукорение, без да

прекослови и без да го осъжда в нищо, и той ще бъде увенчан заедно със светите апостоли и ще се радва с Христа в безкрайните векове.”

Имаше един старец, който живееше малко по-ниско от нас на около едно поприще разстояние. Все още робуваше на гнева, макар и да беше усърден подвижник. Той имаше ученик много послушен за всякакво служение на стареца, но все още не можеше да търпи грубостта му, по която причина искаше да избяга от него. Но старецът всякога усещаше, когато братът е обхванат от такива мисли, вземаше го и дохождаше при нашия светец, защото той имаше сила от Бога да утвърждава и да наставлява изкушаваните от ненавистника на доброто, дявола. Той приемаше всякого поотделно и ги наставляваше, като на всекиго говореше и го съветваше с подходящи думи. На стареца казваше: “Отче и брате в Господа, не така грубо и строго трябва да се караш на брата, а към строгостта прибави малко кротост и милост!” Той слушаше и обещавахе да изпълни съвета на отеча, но побеждаван от своята природа, продължаваше да поддържа пак същата строгост и грубост. Също така и на младия говореше подходящи думи, като общ отец и предан труженик на любовта: “Да не смееш да се отделиш от стареца, за да не попаднеш на по-големи изкушения! Защото, който отпадне от послушанието, той бива отведен в измамата на врага. Но, както ми се струва, или ти в едно късо време ще умреш, или старецът. И по такъв начин ще загубиш наградата за своите трудове. Ако ли останеш дори до смъртта на стареца, то ти ще бъдеш увенчан заедно с мъчениците и ще ликуваш заедно с ангелите в радост и веселие за безкрайни векове!” И той слушаше, и си отиваше радостен, и обещавахе да остане при стареца. И о Божиите съдби! Този млад брат имаше заповед от своя старец три пъти в седмицата да ходи в манастира и да помага в хлебарницата - вторник, четвъртък и събота, а след това да се връща при него с пресен хляб. Така по този обичай той отиде и на Велика сряда вечерта, вече срещу самия Велики четвъртък, да помогне в месенето на хлебното тесто, при което старецът му беше заповядал да почака до божествената Литургия и да се причасти с божествените Тайни - преди да се завърне при него с пресния хляб. Всичко стана така, както заповяда старецът. Свърши божествената литургия, братът се причасти с пречистите Тайни, отиде в хлебарницата по обичая си да вземе хляб, но внезапно го обзе неочаквана треска, от която той умря в същия час. Отците на обителта прилично пригответяха тялото му и го предадоха на гроба.

Като чу това, старецът го заболя сърцето и прибавяше сълзи към сълзите и ридания към риданията. Това правеше непрестанно чак до смъртта си, като припяваше и той както наставникът на свети Акакий в Лествицата: “Простете ми, отци, защото аз извърших убийство!” И това стана не просто и случайно, ами божественият промисъл го нареди така за покаяние и спасение на двамата: братът се причасти с божествените Тайни в такъв велик и страшен ден и веднага отиде при Господа, а старецът дори до смъртта си не престана да ридае, така щото отпосле и гробът му издаваше някакво благоухание. Тази повест я разказахме, за да разберат слушателите каква полза имаха монасите на онова място от словата и завещанията на светия отец Ромил.

Но понеже се стичаха при него множество монаси, които искаха да се насладят на неговите беседи, затова се нарушаваше неговата обичайна духовна служба и умно пред Бога стоене, а душата му негодуваше и тъжеше, изпълнена с метеж и скръб. Затова ми каза веднъж: “Брате, иди под върха Атон откъм северната страна, огледай добре, потърси и намери равно място, за да отида там и да се поселя, та дано поради пустинния характер на мястото да

мога да почина от мълвата на идещите при мене! Тук хората не ме оставят да почина, нито да се смиря, както виждаш сам ти.” Аз отидох, намерих добро и подходящо за постройка на килия място, където имаше и един извор. От камъка изтичаше най-сладка вода. Скоро отидохме там с някои опитни в такива работи братя, веднага свършихме постройката на килията, светецът влезе в нея и беседваше сам със Самия Бог, като за някое време си почина от уморителните разговори и мълва. Но хората научиха мястото на неговото новопоселение и пак идваха при него както преди според думата на Господа: “Не може се укри град, който стои наврѣх планина” (Мат. 5:14). Планината беше висотата на добродетелите, на която възлезлите светят като светлина, за да се изпълни над тях словото, което гласи: колкото някой бяга от човешка слава, толкова самата слава го настига (Свети Марк Подвижник, бел.ред.).

Но малко време по-късно се случи убийството на сръбския деспот Углеш³, което изпълни със страх и метеж всички монаси на Света Гора, и най-вече тези, които живееха в отшелничество и пустинно безмълвие. Затова мнозина от отшелниците на Света Гора избягаха. Също така и този светец, принуден от тях, остави своята любима пустиня в Света Гора и отиде на друго - непознато и неизвестно - място, но подходящо за пустинолюбци като него, което обикновено се нарича Авлона. Но и тук праведникът сбърка със своите съждения, защото, колкото той искаше да скрие под крина на смирението светлината на божествения си живот, толкова явно Бог го поставяше на свещник (Мат. 5:15), защото беше казал: “Тъй да светне пред човеците светлината ви, та да видят добрите ви дела и да прославят Небесния ваш Отец” (Мат. 5:16). Направи си малка колиба и в нея живееше, като възнасяше към Бога своите молитви и моления. Чуха това монасите, които бяха избягали от Света Гора поради страх от другородците, и разпалени от желание идваха при преподобния със своята скръб заради ползата и заради добродетелта, та дори ако би било възможно и да му съжителстват. Но това той не желаше, затова ги наставляваше и поучаваше на добродетел и страх Божий и пак ги изпращаше да си отидат у тях си. Чуха за него и светски бележити мъже и дохождаха при блажения, търсеха неговото благословение, носеха му всичко за неговите телесни нужди - избрани плодове и хляб, и други потреби. Но светецът им казваше: “Чеда, не ни подобава да приемаме това, защото нас ни стигат тези бедни дрехи и храна зеленчук със сол!” А тях благославяше и ги наставляваше да разберат добродетелния живот, и ги изпращаше с мир по домовете им.

Като виждаше блаженият, че и тук не може да скрие съкровището на своите добродетели, и понеже не можеше дълго да търпи това, прекара нощта в молитва, отправяше към Бога непрестанната си благодарност и говореше със сълзи: “Благодаря Ти, Господи, че пак ме спъна моят враг, който и в тази бедна пустиня не ме остави, но коварства против мене и прави да ме славят! Затова моля Ти се, Лекарю на душите и телата, избави ме от всички негови козни, и ме сподоби да попадна на особено местожителство с моите отци!” Помолил се така, за да избегне оная пустиня и да се скрие в други непроходими места, ето вижда насън видение някакво божествено, което му казва: “Остави Авлона и иди на друго място, където Бог благослови, но не в Света Гора!” Той прие съвета на това видение, остави Авлона и отиде в сръбска земя заедно с учениците си на мястото, наречено Раваница, където има обител “Възнесение Господне”, близо до която си направи колиба. След като прекара там не много време, възлезе от земните към вечните обители и предаде блажената си душа в Божиите ръце⁴.

А заради добродетелния му живот, за отричането от света и за другите му боголюбезни и спасителни дела Бог го прослави подир неговата смърт: гробът му издава голямо благоухание, прогонва бесове от човечите, хромите изправя, дарува зрение на слепите и просто казано - изцелява болните от всеки недъг и всяко страдание, когато прибягват с вяра към него, чрез благодатта и дръзновението, което получи от Бога, Комуто приживе посилно угоди. Така Господ прославя ония, които с все душа са Му послужили и са Го прославили.

О, отче на отците, светилниче на постниците, наставниче на монасите, добър възпитаниче на пустинята, връх на безмълвието, велегласни тружениче на плача, зрителю на божествените тайни и извършителю на чудеса, непрестанно се моли като раб и близък Божий приятел за мира и доброто състояние на светите Божии Църкви и на християнския народ, за твоя български род и за обителта, в която лежи твоето честно тяло! Моли се и за нас, недостойните твои раби, и с благодост приеми тази слаба наша похвала ти, който си достоен за ангелски по-хвали, та по твоите молитви да получим прощение на предишните си грехове и да наследим небесното царство заедно с всички светци в Христа Иисуса нашия Господ, Комуто подобава всяка слава, чест и поклонение с безначалния Му Отец и пресветия, благ и животворящ Негов Дух, сега и всякога и във вечни векове! Амин!

© Жития на светиите, преведени на български език от църковно-славянския текст на Четиминеите ("Четъи-Минеи") на св. Димитрий Ростовски.

1. В Северна България тогава наричали Подбалкана Загорие, а в Южна България обратно. Авторът на това житие много пъти така употребява това название. Бел.ред.
2. Старобългарското "поприще", гръцкият "стадий" се равняват на днешните 200 метра. Бел.ред.
3. Сръбският деспот Углеш управлявал източната част на Македония и западната на Тракия, откъдето е входът на Света Гора. Турците го убили в жестокото сражение при река Марица на 26 септември 1371 година. Бел.ред.
4. Както се предполага, в 1375 г., на 16 януари, когато се празнува неговата годишна памет. Бел.ред.

Източник: pravoslavieto.com

Икона: Видинска митрополия

2023 г.